

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Textus sequentiarum cum lucule[n]tissima tam
sententiaru[m] q[uam] vocabuloru[m] interpretatione
scripture autoritatib[us] alioru[m]q[ue] exemplis
creberrimis roborata**

Colonie, 1506

VD16 T 655

De Evangelistis

urn:nbn:de:hbz:466:1-30585

De Euangelistis

aple dei miserere nri. q dicit qre venistis ad me. dicit ei. hermodenes misit nos ad te vt te z philem vincit ad eu ducerem. qbz dicit. i noie dei absoluat vos angel. reuertere ad hermodine eu no lededo ad me vincitum ducar. qd cu fecissent. beatus Jacobus dicit. tu me ledere voluisti. s ego te ledere no pmisi. z sic eu ad fide puertit. postea abiat har potifex replet zelo misit seruū suū q mitteret funē in collū apli z pduceret eu ad ptozū herodis q iussit eu decollari. z sic martyrio coronat. s iacob minor pm inter aplos missaz celebravit z ppetuā pgnitatē pseruauit. h cu pdicaret de g du pceptat. ē. postea p lō gū tps videtes iudei q paulū nō possent occidere. qz dñs eu romā adire fecit. crudelitātē suā i bñm iacobū posuerūt. quē lapidibz obuerūt. vbi vn ex eis valido ictu cerebrū ei excussit. z tali martyrio migravit ad xpm sepult. ibidē ppe tēplū. ¶ Pro terminis no. antisochus dr aliqs de atiochia. S rem ponit p roma. qz rem frater erat romuli. S ethiops ē nomē terciē declinatōis. z dr aliqs de ethiopia. z pte cōis gñis. S oriens z occidēs frāt pres mundi z sunt noia ois gñis

i. Secundare plebs fidelis cuius pater est in celis recolens

ezechielis prophete preconia.

¶ Hic auctor describit aliā sequentiā q cātat ob reuerentiā z dignitatē sanctorū euāgelistarū. Et diuidit in duas pres. In pma horrat p m ad leticiā declarādo visionē quā Ezechiel ppheta z scrūs Iohes viderūt. In secūda exponit hāc visionē ad nostrā cognitōem. ponēs in ita euāgelistarū pfiguratiōes. scda ibi. Forme formāt. di. (fidelis plebs). i. pple xpiane. (tu iocūdare). i. letare (cur). i. plebis (pater). i. de oipotēs (est). i. exiit (in celis). i. in regno celoz (recolens). i. rememorans (pconia). i. pphetias (ezechielis pphete) supple sic dicte

[Est iohannes testis christi. scribens in apocalypsi. vere vidi. vere scripsi. vera testimonia. Circa thronū maiestatis cum spiritibz beatis quattuor diuersitatis. assant animalia.

(Iohes). i. euāgelista (ē testis). i. testimoniū philes (xpi) scri ezechiel (scribes i apocalypsi). i. in tali li. s ego iohes (vidi se) vaciter (scripsi). i. exarauit z mūdo demonstrauit (se). i. veraciter (sa testimonia). i. diuisa mysteria (circa thronū maiestatis). i. circa maiestātē diuinā (cū beis spiritibz). i. cū angelis z scriis (assant). i. pntes stant (quattuor animalia). i. quattuor euāgeliste. s hñtes formas (diuersitatis). i. sunt diuersi in figuris.

Formam primū aquilinam et secundum leoninam. sed humanam et bouinam. duo gerunt aliā.

(Primū). i. aial. gerit (formā aqilinā. z scdm). i. aial bz (leoninā). i. formā (sed) p m (duo aliā). i. aialia (gerūt). i. hñt (hūanā). i. formā (z bouinā). i. formā. ¶ Notādū. hec snia pte sic sumi. pple xpian dicit letari pte visionē ezechielis z scrī Iohis euāgeliste. p cordāt eū in isto q viderunt in

throno maiestatis quatuor animalia quatuor dispoñes et figuras hñtia .i. aqle.
 leonis. hois et bouis. Itē nota. scribit Lu. in euāgelio. Vessis qdē mul-
 ta et illa pba bñ pueniūt euāgelistis qñs tāq oparij missi ad colligendū
 fructū messis. Vñ in euāgelio. Ego vos elegi vt eatis et fructū afferatis. et
 fructus vñ maneat. In qbo pba euāgeliste dupli pmedant. Primo ex psta-
 tia pdicatois. cū dicitur. messis qdē multa. Scdo pmedant ex collectōe frumē-
 ti. cū dicitur. oparij p pauci. de pmo dicitur in euāge. et misit eos ad pdicandū. vñ
 Esa. Vos estis mei dicit dñs. vñ pstantia pdicatois euāgeliste pfirmabāt
 p exhibitōem testimoni. qñ testabant idoneitatē de q dicitur in actibz aploz.
 Hūc de? suscitauit. cui? nos testes sum? etia testabāt veritatē. vñ i actibz
 aploz. Nos sum? testes oim q fecit de? in regione iudeoz in inferno in re-
 gione angeloz. O quāra fecit dixit et prulit. hoz em testes sum? Itē dicitur in
 actibz. Et eritis mhi testes in hierusalē. et in oi iudea et samaria et vsq ad
 extremū terre. Scdo pmedant ex collectōe fructuū in dignitate meriti.
 vñ quis apli missi sunt ad pdicandū. tñ hñ quatuor electi sñs ad scribendū euā-
 gelia. Itē dicitur te. Bre. Electi sunt in xpō añ mudi pstitutōem vt eēt scī et
 immaculati in vita. ¶ Pro terminis nota. iocūdō est pba deponentale
 pme p iugatois. Sz apocalypsis ē nomē terciē declinatōis sei gñis. et iter
 pbat qñ reuelatio. et dicitur ab apos qd ē re. et calypsis velare. qñ reuelare. Sz
 aqlin? leoninus hñanus et bouin? sunt noia denoiatiua adiectiua deris-
 uata ab his noibz aqla leo homo et bos.

Forme formant figurarum formas euangelistarum. quorum im-
 ber doctrinarum stillat in ecclesia

¶ Hic ponit visiones iā dictas qñ ad nostrā cognitōem inferens noia
 euāgelistar. Et diuidit in duas ptes. In pma ponit noia euāgelistarū.
 In scda oñdit rōem qñ istis figuris figurant. scda ibi. Formā viri et dicitur.
 (forme figurar). i. animalū (formar). i. fecit (formas). i. figuras euāgelistar
 rū (quoz) scz euāgelistar (imber doctrinar). i. diuina sapiētia (stillat) id ē
 splendet (in ecclesia) id est in populo christiano.

Hi sunt marcus et mattheus. lucas at quem zebedeus pater mi-
 sit tibi deus dum laxaret rhetia.

(Hi) .i. euāgeliste (sunt) .i. noiant (marc? matthe? lucas. at) .i. et (quē)
 scz iohem euāge. (pater) .i. et iohis (zebede?) sic dicit (misit) .i. dedit tibi
 (dū laxaret) .i. excederet (rhetia) scz ad capturā pisciū. ¶ Notandū iste
 quatuor euāgeliste sunt spēalr electi ppter s vt euāgelia pscriberent. qñ nul-
 lis alijs scis ē hec dignitas collata. q p ordinē videndum ē ex qbz et quō
 sunt electi. vñ Lucas fuit tyrius nat? ex antiochia. arte medicus. qā vt dicit
 Hiero. Dñs pdicare suis pdicatōibz nō adhefit. sz post passionē xpī ad
 fidē venit magne pfectōis et optime vite ad deū. ad primū. et ad seipsum
 Silt q ad suū officiū fuit sic q in figura qdrupedis scz bouis describit.
 hic Lucas credit fuisse loci? Cleophe qbz post resurrectionē xpī appa-
 ruit ipis transuentibz in emaus. Etia fuit familiaris beate pginis marie

De Euangelistis.

Ille q' ipa eū tērtificauit de his q' sibi p'stabāt. s. de angelica salutarōe z nāz
 ciuitate xpī. ¶ S; mare' fuit qdā leuitic' sacerdos. h' cū brō Petro p'se/
 crus ē romā. z cū ibi brūs petr' euāgelii p'dicaret rogauit fideles. q' erāt
 romē brū marcū vt euāgelii z brām memoriā fidelib' p'scriberet. Postq;
 p'o mare' missus ē a brō petro in alexādrīā vbi ordinat' ē in ep'm. z ibidē
 x'pū dei lōgo tpe p'dicauit z multū pplm ad fidē xpianā puerit. Cū āt in
 pascha brūs mare' missaz celebraret. p'uenerūt oēs pōtīfices. z cū fūne in
 ipsi' collo missi ipm p' totā ciuitatē trahēbāt q' carnes ei' in terrā fluebāt
 et sanguine lapides rigabant. Postea reuersus piecerūt ipm in carcerē et
 ab angelo p'fortat' vt firmiter z p'stāter in fide xpī z p'stātia euāgelij p'mā
 neret ibidē spm emisit z scā pace regeuit. S; brūs Matthe' fuit theo/
 lonari' z p'us vocabat' leui. cui' domū Iesus x'ps saluator toti' mūdī in
 grediēs secū discubuit. Qd' vidētes scribe z pharisei dixerunt ad discipul/
 los xpī. q're m'gr' v' māducat cū publicano isto. Qui p'cipiēs dixit phari/
 seīs. nō ē op' medico bñ habētib'. s; male habētib'. Quasi diceret. nō veni
 vocare iustos s; p'cōres. q' iusti spōrānce p'uēiūt ad p'uiūtū. s; op'z p'cō
 res trahere. Post h' iesus dixit ad eū. z secur' ē dñm. ¶ S; secūs Joānes
 fuit fili' zēbedei z p'obrin' iesu xpī. q' i cena supra pect' dñi recubuit. z ibi
 arcana celestia cognouit. q' frequēter in euāgelij p'scripserit. Qui dū ephe/
 sum p'dicaret a p'cōsule capif. q' eū ad cultū idolorū p'pellere conabat'. z cū
 nollet in carcerē missus ē. z iussu Domician' cesaris romā ducit. vbi in do/
 lū feruent' olei mittit. sicut patuit in illa sequētia. Verbu' dei. Itē no/
 ra. p' vltimā clausulā scz istā. At quē zēbedeus. vsq; ad finem sentētie de/
 scribitur sanct' Joānes euangelista

forma viri dans mattheo. quia scripsit sic de deo sicut descen
 dit ab eo. quem plasmavit hominem

¶ Hic applicat euiliter euāgeliste suā figurā ostēdēs eām q're istis figuris
 figurant' z diuidit in duas ptes. In p'ma facit qd' dictū est. In scda pbat
 p'portōnem eē rōnabilē. scda ibi Ecce forma te. di. p'mo scz sacra scriptura
 (est dās). i. tribuēs (mattheo tali euāgeliste (formā). i. spēm (viri). i. hois
 scz ideo (q' scripsit). i. p'dicauit (sic). i. taliter (de deo). i. de hūanitate dei.
 sic scz fili' dei (descēdit). i. generabat' (ab eo) scz patri oīporenti (quē) scz
 hoīem (plasmavit). i. fecit (homīnē) scz esse

Lucas bos est in figura vt premonstratur in scriptura hostiarū
 tangens iura legis sub velamine.

(Lucas) talis euāgelista (est bos). i. iumentū (in figura). i. h'z figurā
 bonis (vt). i. sicut (p'monstrat'). i. declarat' (in scriptura). i. euangelio (trans/
 gens). i. declarans (iura). i. p'suetudine (hostiarū). i. sacrificiorū (sub vela/
 mine). i. sub figura (legis). i. veteris testamenti

Sed Joannes ala bina charitatis aquilina forma fertur in di
 uina puriori lumine.

folium

Cuij.

(S; iōānes). i. euangelista (ferf). i. d; . f. figurat? (aqlina forma). i. sub forma aqlē (z bina ala charitatē). i. duplici via splēdēs. f. actia z p; replatī ua. s. q; vidit (puriori). i. clariori (lumie). i. oculo (i diuina). i. in diuinitate.

Marcus leo per desertum clamās rugit in apertum iter fiat deo certum mundum cor a crimine

(Marc?) sc; euāgelista. s. figurat? leo (rugit). i. sonat (clamās). i. p;e dicās (p desertū). i. totū mūdū. vt (certū iter). i. via recta (fiat in aptū) id ē manifestū (deo) sc; gloriofo (cor). i. ppositū nostrū. supple sit (mūdū) id est purgatū (a crimine) id est a peccato

Quattuor describunt isti quadriformes actus christi et figurāt vt audisti quisquis suam formulam

(Isti quattuor) sc; euāgeliste (describunt) id ē narrāt (quadriformes actus) id ē quadruplices operatōes (christi) id ē filij dei (z figurāt) id ē re p;esentāt (vt) id ē sicut (audisti) sc; per priora (quisquis) sc; eoz (suā for mam) vel figuram vel faciem

Natus homo declaratur vitulus sacrificatur leo mortē repreda tur. sed ascendit aquila.

(Hō nat?) i. figura hoīs (declarat). i. expmīt incarnatōem xpī (vitulus sacrificat). i. figuravituli indicat passionē xpī (leo dep; dat) id ē suscitac (mortē) id ē figura leonis rēp;entat nobis resurrectōem xpī. z (aquila as cendit) id ē forma aqlē expmīt ascensionem christi. ¶ **Notandū q; beatus** Mat. describit in figura hoīs. q; in suis euāgelijis describit incarnati onē xpī. q; lter deus hō fact? est. igit forma humana est sibi deputata S; beatus Lucas depingit in forma bouis. q; ipē describit in suis euāgelijis passionē xpī q; lter xp; p nobis tanq; vitulus oblatu; est Sed marcus describit in figura leonis. q; p;dicauit in mūdo clamans p;trapetōres tan q; leo rugies dices **Expurgate vetus fermentū z abijcite pctā v; a de cordi bus vestris vt inhabitet vos xp;s.** q; cor mūdū ē dei tēplū. fm dictū apli tēplū dei scim; qd estis vos Itē. ps. In tēplo sancto suo. k; in corde puro z immaculato S; sc; iōānes describit in forma aqlē. q; aqla est auis al tissimī volatus. sic sc; iōānes altissime z pfundissime p;scripsit euange lia de oīpotēcia z de diuinitate dei. q; dixit. In pncipio erat p; bū z ē. ergo cōuenit sibi dispositio aqlē Tūc resumit istud sub breuitate dices q; mar theus in specie hoīs describit humanitatē z incarnatōem iesu xpī Lucas describit passionē xpī in specie bouis Marcus describit resurrectōem xpī et extremū iudiciū in specie leonis. q; extremū iudiciū ē horribile z tremen dū S; b; trūs iōānes describit ppetuitatē diuinitatis in specie aqlē.

¶ **Notandū.** beatus Matthe? habuit facie hoīs. cui? rō fm Hiero. est. q; a recte se habuit ad directōem. sic q; docuit quō xp;s hō nat? ē de pura p;gi ne S; sanct? iōānes habuit facie aqlē. q; ordinat? ē ad deū. vñ p oculuz eius intuet arcana celestia Unde d; fm p; b; in naturalib; q; aqla habet

De Euangelistis

ram acutū visum q̄ soles irreuerterabilr aspicit. z in alto volās p̄sces ma-
ris videt. z h̄z rostr̄ valde acutū. Etia exusta a sole in fontē magno ipetu
se p̄icit. z senectutē abijcit. z iō d̄r p̄s. Renouabis sicut aq̄le iuuent̄ tua.
S; Mare? habuit faciē leonis. q̄z caruli leonū trib; dieb; mortui iacent.
et rugitu leonis suscitant̄. vt d̄r p̄s de natur; aialium. z istud bñ puenit
marco. igit̄ zc. S; Lucas h̄z figurā vituli. q̄z rōne ordinar? fuit ad suum
officiū. scripsit em̄ z impleuit h̄ qd̄ ali; euāgeliste dimiserūt. Un̄ bos ē aial
morosum h̄ns vngulas diuisas. sic q̄ br̄s lucas morose z discrete minī
steriū sibi traditū adimpleuit. Un̄ istas causas p̄formauit qdā metrista di-
cens. Est lucas vitul? leo marc?. auisq; iōānes. Est hō matthe? q̄rtuor
ista de?. Est hō nascēdo vitul? mortē patiēdo. Est leo surgēdo volucriss
q̄z summa petēdo. Itē nota. iter ē nomē tercie declināōnis neutri gñis.
S; q̄driformis ē nomē adiectiū p̄positū a noīe quadrū d̄ri. z forma.
Itē nota. cū d̄r. qdā libri h̄nt quēq; suā formulā. tūc d̄z sic exponi (sua
formula). i. sua dispositio (figurat). i. rep̄ntat (quēq;). i. quēlibet eorū (vt
audisti). i. sicut rōnib; p̄probatū p̄cepisti.

Ecce forma bestialis. quā scriptura p̄phetalis notat. sed materia
lis hec est impositio. Currunt rotis volant alis visus lux ē discreti-
lis. rota sensus litteralis ala contemplatio.

¶ Hic auctor p̄bat has figuras euāgelistarū rōnalr assignatas. z cū hoc
declarat quādā visionē dicēs (Ecce bestialis forma). i. p̄ bestias rep̄senta-
ra (quā) sc̄z formā (p̄phetal scriptura) ezechiel p̄hete (notat). i. exp̄mit.
(h̄z) p̄ tñ (hec ip̄ositio). i. notificatō illoz signoz (est). i. existit (materialis).
¶ Notandū q̄liter scriptura p̄phetarū ē manifestā p̄ figuras q̄rtuor aia-
liū irōnalū. Intellige q̄ iste q̄rtuor figure nō sunt in euāgelistis naturāl-
r vel fm̄ cursu nature eis p̄nere. q̄z si sic tūc eēnt monstra. s; iste figure sunt
eis appropate fm̄ p̄portōnem materie de q̄b; materiis scripserūt euange-
lia. q̄z matthe? scripsit de natiuitate xp̄i. z h̄z figurā hoīs. Lucas de pas-
sione ei;. z h̄z figurā bouis. Mare? de resurrectione xp̄i. z h̄z figurā leos
nis. Iōānes de ascēsiōne xp̄i. z h̄z figurā aq̄le. Deinde subiūgit aliā visi-
onē dicēs (Currūt) sc̄z euāgeliste (rotis) sc̄z sup̄ rotas in visione ezechiel.
(volāt. alis) sc̄z suis (lux discretalis). i. rei? testamētū vel mystica expō-
sac̄e scripture (ē visus) sc̄z eorū aialū (rota) sc̄z q̄ apparuit (est). i. d̄r (sens-
sus l̄ralis) sac̄e scripture (ala) sc̄z q̄ apparuit (ē p̄tēplatio). i. d̄r vita p̄tem-
platiua. ¶ Notandū circa vltimā p̄tē hui? sn̄ie legi in Ep̄o. q̄ hec q̄rtu-
or aialia habuerūt alas. z dispō eorū erat q̄si rota in medio rote. z vnū qd̄
q̄z ibar an̄ faciē suā z cū ambularet ambulabāt s̄l vt rote. vñ de isto d̄r be-
atus Hiero. in glosa ezechiel. q̄ qd̄libet aialū habuit q̄rtuor facies z q̄-
tuor p̄nas. vt has possum? intelligere oportet nos imaginari aliqd̄ aial
h̄ns caput q̄dratū z in q̄libet superficie oportet nos imaginari vnā figurā ex
p̄te anteriori faciē hoīs. ad dexterā faciē leonis. ad sinistrā faciē bouis. q̄
p̄te posteriori faciē aq̄le. Igit̄ d̄r br̄s Grego. Facies hominis z facies leo-
nis a dextris ip̄oz. facies p̄o vituli z aq̄le a sinistris ip̄oz. q̄rtuor. licz qd̄si

ter habuit quatuor facies. tñ p excellentiā euāgeliste ē vna facies at tributa sñm exigentiā materie de q̄ scripsit euāgeliiū. 7 sic habet q̄ p̄m/ platio eoz sit eq̄lis. 7 q̄litter eoz his quatuor figuris describit̄

¶ Pro terminis nota. bestialis ē nomē adiectiū deriuatū a noie bestia S3 nor⁹ ra tñ ē nomē adiectiū deriuatū a p̄bo nosco. Itē gressus ē nomen q̄rte declinatōis. 7 venit a gradior. Itē l̄ra aliter p̄t exponi sic. scz euange liste vlt̄ ista aīalia (currūt). i. volāt (rotis) i. in rota (7 volāt). i. circulariter mouent̄ (alis). i. p̄ alas (7 ista tota p̄replatio). i. visio manifesta euāgelis taz (ē discretal̄ visus). i. spūalis visio. sic q̄ vnūq̄q̄ videtur vna figura (p̄). p̄ et (est equalis). i. vniformis (gressus). i. p̄gressionis.

Paradisus his rigatur viret floret secundatur his abundat his letatur quattuor fluminibus

¶ Hic auctor oñdit quō sc̄i euāgeliste officiū eis traditū deuote impleu erunt. 7 cū h̄ dirigit peritōem ad xp̄m dicēs (Paradisus) scz celestis vlt̄ fī des xp̄iana (irrigat̄). i. humectat̄ (his) scz euāgelistis (viret). i. crescit (flo ret). i. germinat (fecundat̄). i. fructificat̄ (letat̄). i. gaudet (his quattuor flu minib⁹). i. doctrinis sanctorū euāgelistaz.

Fons est christus hi sunt riuī. fons est altus hi proclini. vt sapo rem fontis viui ministrent fidelibus.

(Christ⁹). i. iesus fili⁹ dei (est fons) scz hōz fluminū (hi) scz euāgeliste (sunt riuī). i. riuuli hui⁹ fontis (fons). i. xp̄s (est alt⁹). i. pfund⁹ incōprehē sibilis. vlt̄ (alt⁹). i. sublimis (hi) scz riuī vlt̄ euāgeliste (sunt p̄clini). i. capa ces (vt) p̄ q̄ (ministrēt). i. tribuāt (fidelib⁹). i. xp̄ianis (saporē). i. cognitio nē (viui fontis). i. dei om̄ipotentis

Quorum riuo debzatis sitis crecat charitatis. vt de fonte veritatis satiemur plenius.

¶ Cōstrue (Hōz) scz euāgelistaz (riuo). i. doctrina (debzatis). i. replet⁹ (crescat). i. augeat̄ (sitis). i. appetit⁹ 7 desiderii (charitatis) s̄ diuine (vt) id ē q̄ (satiemur). i. repleamur (pleni⁹). i. pfundi⁹ 7 p̄fectius (de fonte). i. gr̄a (veritatis). i. diuinitatis.

Quorum trahat nos doctrina viciorum de sentina sic perducatur ad diuina ab imo superius.

¶ Cōstrue (Quoz) scz euāgelistaz (doctrina). i. illuminatio (trahat) id est extrahat nos (de sentina) id est macula (viciorū) id ē peccatorū (sic) id est tali modo (perducatur) scz nos christianos (ab imo) id est a p̄senti se sulo (superius ad diuina). i. ad regna celoz. ¶ Notandū mundus cōs paratur paradiso p̄pter quādam similitudinē. quia ex paradiso ortum